

веб-сайті Національного агентства.

Таким чином вище нами було здійснено спробу визначити основні корупційні ризики в діяльності поліцейського, з'ясовано способи діяльності (бездіяльності) поліцейського що призводять до настання корупційних ризиків та виокремлено алгоритми діяльності поліцейського щоб виключити або принаймні мінімізувати настання негативних правових наслідків у формі відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або діяння пов'язаного з корупцією.

Бібліографічні посилання:

1. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 50. Ст. 400.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
4. Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій: Наказ Міністерства праці України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 28.06.93 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-93>.

БЛІНОВА

Ганна Олександрівна,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Ефективність державної антикорупційної політики в сучасному інформаційному суспільстві на пряму залежить від рівня інформаційної відкритості органів публічної влади. Інформаційне суспільство, що створює єдиний глобальний інформаційний простір має багато можливостей здійснення громадського контролю за діяльністю представників публічної влади з метою запобігання та протидії корупції.

Конвенція ООН проти корупції значну увагу приділяє врегулюванню питань інформаційного забезпечення протидії корупції. Серед основних заasad цей документ передбачає прийняття процедур або правил, які дозволяють членам суспільства отримувати, у належних випадках, інформацію

про організацію, функціонування та процеси прийняття рішень у державному управлінні; забезпечення для населення ефективного доступу до інформації; повага, заохочення та захист свободи пошуку, отримання, опублікування та поширення інформації про корупцію тощо [2]. З урахуванням зазначеного прослідковується важлива роль державних інформаційних реєстрів у сфері протидії корупції.

Із змісту проекту Антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки, можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення органів протидії корупції є одним із важливих напрямів реалізації державної антикорупційної політики, оскільки цей документ визначає такі важливі кроки попередніх періодів у цій сфері як: запровадження системи електронних закупівель, електронної системи декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру, відкриття державних реєстрів щодо інформації про кінцевих бенефіціарних власників тощо [8].

У сфері протидії корупції інформаційне забезпечення антикорупційних органів відіграє одну з провідних ролей. Від рівня оперативності, системності та актуальності отриманої інформації антикорупційними органами напряму залежить їх ефективність. Цей висновок підтверджує факт нормативно-правового визначення загальних засад інформаційного забезпечення та використання електронних реєстрів всіма антикорупційними органами.

Наприклад, у Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України» зазначено, що Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) в порядку, визначеному законодавством, має безпосередній, у тому числі автоматизований, доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, воно користується державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами [7].

Закон України «Про запобігання корупції» зазначає, що Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) забезпечує ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення [4]. Рішенням НАЗК від 09 лютого 2018 року № 166, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 березня 2018 року за № 345/31797, затверджено Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Система електронного декларування є одним з ключових антикорупційних механізмів, що виконує превентивну функцію і є дієвим інструментом виявлення корупції. Проте, за даними НАЗК, діяльність з перевірки декларацій є не дуже ефективною. Так, станом на 31 грудня 2018 року тривала повна перевірка 1 250 (з них 622 розпочато у 2017 році, 628 розпочато у 2018 році) декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, щодо 750 суб'єктів

декларування. На відміну від України Національне агентство з питань доброчесності Румунії (ANI), яке подекуди наводиться як належний приклад перевірки декларацій майна та активів, здійснює протягом року 4 000 перевірок за участі 40 інспекторів. Тобто кожен інспектор проводить близько 100 перевірок на рік, що забезпечується безпосереднім доступом до необхідних реєстрів та баз даних, а також самостійністю інспекторів. У НАЗК очікується, що з використанням автоматичної верифікації електронних декларацій, а також автоматизованого обміну даними з державними реєстрами, кількість повних перевірок зросте за рахунок автоматизації процесу повної перевірки в частині збору інформації [1].

Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, визначає, що Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів формує та веде Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, затверджує положення про зазначений Реєстр, порядок його формування та ведення, має доступ до Єдиного реєстру досудових розслідувань в порядку та обсязі, визначених законодавством, автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателями (адміністраторами) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування [5].

Положенням про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України відповідно до основних завдань та функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП) визначається, що цей орган забезпечує ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань в межах компетенції; контроль за об'єктивним відображенням в Єдиному реєстрі досудових розслідувань відомостей щодо кримінальних правопорушень, осіб, які їх вчинили, та прийнятих під час досудового розслідування процесуальних рішень детективами Національного антикорупційного бюро України; вивчає питання щодо своєчасності, повноти та достовірності внесення даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань, інших комп'ютерних програмних комплексів, а також формування звітності; вживає заходів до оперативного усунення порушень обліково-реєстраційної дисципліни [6].

Проте є проблеми із інформаційною взаємодією як в системі антикорупційних органів так і з іншими органами публічної адміністрації.

Як показав 2018 рік, зусиль Національного агентства, спрямованих на ухвалення Верховною Радою України Проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення належного доступу Національного агентства з питань запобігання корупції до інформації, необхідної для реалізації його повноважень» (реєстр. № 7276) виявилось недостатньо. Через відсутність Закону автоматизований доступ до трьох реєстрів Міністерства юстиції залишається закритим. Це, в свою чергу, продовжує стримувати швидкість проведення повних перевірок і ставить процес в залежність від

отримання письмових відповідей на запити уповноважених осіб. І в цьому питанні НАЗК розраховує на підтримку громадських організацій та наших міжнародних партнерів [1]. Про відсутність повноцінної електронної взаємодії на даний час в Україні між державними інформаційними ресурсами зазначається і у Цифровій адженді України – 2020 [9]. Відсутність системної е-взаємодії призводить до того, що антикорупційні органи не мають оперативного доступу до важливих для виконання їх завдань електронних ресурсів.

Функціонування системи верифікації електронних декларацій передбачає автоматизований обмін інформацією з 16 реєстрами та інформаційними базами даних державних органів України. Національне агентство вже затвердило відповідні порядки та протоколи автоматизованого обміну інформацією для доступу до 13 державних реєстрів [1]. Загалом, Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів передбачено перелік пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів, що підлягають реєстрації Національному реєстрі електронних інформаційних ресурсів, нараховує 15 ресурсів [3]. Вітчизняне законодавство передбачає функціонування більше 50 державних електронних інформаційних ресурсів. Проте їх електронна взаємодія ще відбувається фрагментарно.

Запуск автоматизованого обміну інформацією з трьома ключовими реєстрами Міністерства юстиції України (Державний реєстр актів цивільного стану громадян, Єдиний реєстр довіреностей, Спадковий реєстр), за позицією цього міністерства, буде можливим після прийняття Верховною Радою України відповідного законопроекту (реєстр. № 7276), який внесений до Парламенту ще у листопаді 2017 року, проте протягом минулого року так і залишився не розглянутим. Як слушно зазначено в оцінці діяльності Національного агентства щодо перевірки електронних декларацій, підготовленої доктором Т. Хоппе та доктором В. Калниньшем за підтримки Антикорупційної ініціативи Європейського Союзу (EUACI), Верховна Рада України, Міністерство юстиції України, інші міністерства (володільці реєстрів та баз даних), значним чином впливають на ефективність роботи Національного агентства і поділяють відповідальність за загальний успіх або провал [1].

Проте є і позитивні зрушення у цьому напрямку. Спільним наказом Державної судової адміністрації України та Національного агентства від 10 квітня 2018 року № 16754/18 затверджено Порядок надсилання електронних копій судових рішень щодо осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та щодо юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення. Наказом Національного агентства від 01 червня 2018 року № 74/18 створено Комісію з прийняття в постійну (промислово) експлуатацію інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення». Наразі Національне агентство та Міністерство юстиції України вживають заходів щодо передачі даних з реєстру вказаного міністерства до інформа-

ційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення». З метою ефективною реалізації повноважень під час проведення майбутніх виборчих кампаній НАЗК отримало доступ до автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи «Державний реєстр виборців» та Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Вибори», відповідно до постанови Центральної виборчої комісії від 16 серпня 2018 року № 125. Для забезпечення належного функціонування реєстрів та інформаційних ресурсів Національне агентство здійснює побудову відомчого Центру обробки даних. У 2018 році розроблено проектно-кошторисну документацію на будівництво відомчого Центру обробки даних з технічним переоснащенням інженерних мереж, отримано експертний висновок та розпочато його побудову [1].

Крім зробленого проектом Антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки одним із напрямів реалізації державної антикорупційної політики передбачається удосконалення нормативно-правового регулювання питань, пов'язаних із забезпеченням прямого (безпосереднього) доступу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, до Єдиного реєстру досудових розслідувань (в порядку та обсязі, визначених спільним наказом Генеральної прокуратури України та Національного агентства), автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, зокрема закріплення на законодавчому рівні обов'язку зазначених органів надавати Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, прямий (безпосередній) автоматизований доступ до таких автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, а також аналогічних за змістом масивів даних будь-якого виду та типу [8].

Також у цьому напрямку зазначеним проектом передбачається забезпечити безперебійне функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; створення реєстру лобістів та лобістських контактів; модернізувати систему здійснення контролю за обліком державного майна, орієнтовану насамперед на виявлення змін у реєстрах з обліку такого майна; створення та популяризація реєстру, основною метою якого стане формування переліку суб'єктів господарювання, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення; забезпечити функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, у тому числі в частині внесення до нього відомостей про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення, з метою унеможливлення їх участі у виконанні державних замовлень і контрактів; впровадження сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій в діяльність з розшуку

та виявлення активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні; забезпечити формування та ведення Національним агентством з питань запобігання корупції Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення тощо [8].

З урахуванням зазначеного, на наш погляд є нагальна потреба створити інформаційну систему органів запобігання та протидії корупції. Для формування правової основи її створення та функціонування вважаємо за необхідне внести відповідні зміни до Закону України «Про запобігання корупції» та до проекту Антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки.

Бібліографічні посилання:

1. Звіт про діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції за 2018 рік. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/Zvit2018-1.pdf>.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: ратифіковано із заявами Законом № 251-V від 18.10.2006, ВВР, 2006, № 50, ст. 496. *Відомості Верховної Ради України* від 07.12.2007. № 49. Стор. 2048.
3. Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 року № 606. *Урядовий кур'єр* від 14.09.2016. № 172.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України* від 05.12.2014. № 49. Стор. 3186. Стаття 2056.
5. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2018 р. № 613. *Офіційний вісник України* від 07.09.2018. № 68. Стор. 32. Стаття 2272, код акта 91256/2018.
6. Про затвердження Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України 12.04.2016 № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0149900-16/print>.
7. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України* від 21.11.2014. № 47. стор. 3040. стаття 2051.
8. Проект Закону про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки № 8324 від 26.04.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942.
9. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020): Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року: Проект. URL: <https://ucco.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.